

Expremiér Paroubek: Zvláštní neschopnost vlády v ekonomice

- CZ24 News | 9. února 2023

ČESKO: Je zajímavé, jak skvěle dokázala pravicová část českých politických elit vyřešit problém politické moci v Česku.

Před necelým rokem a půl získaly strany současné pravicové vládní koalice dosti bytelnou většinu v poslanecké sněmovně. Bylo to především díky tomu, že propadl zhruba jeden milion hlasů voličů, kteří volili politické strany, které nepřešly přes 5% volební klauzuli. Na prvním místě to byli potenciální koaliční partneři A. Babiše, především pak sociální demokracie. Je dobré připomenout, že sociální demokracie neprošla do poslanecké sněmovny o pouhých 20 tisíc hlasů. Kdyby prošla, situace by se vyvíjela jinak.

Komunální volby vloni na podzim dopadly úspěšně především pro hnutí ANO, a to s výjimkou Prahy a Brna. Hnutí bylo úspěšné prakticky ve všech velkých českých a moravských městech. Také v prvním kole senátních voleb hnutí ANO získalo velmi nadějně východisko pro druhé kolo těchto voleb. Ve druhém kole senátních voleb však nedokázalo hnutí mobilizovat voliče a ve volbách získaly větší úspěch, nežli se očekávalo, strany pravice, tedy prakticky strany vládní. V tuto chvíli nemá smysl rozebírat důvody této situace, ale je zřejmé, že volby do Senátu jsou dlouhodobě navštěvovány především voliči vzdělanějšími a motivovanějšími, kterými disponuje pravice. Pravice tak ovládla jak zákonodárný proces, tak vládu, a to s jedinou výjimkou, kterou byla funkce prezidenta republiky. I když prezident Zeman v posledním roce a půl výkon své funkce spíše stínoval, byl prostě cizorodým prvkem v pravici ovládané exekutivě státu. A po prezidentských volbách v lednu bude nahrazen jasným exponentem pravice, generálem Pavlem.

Díky P. Rychetskému, který změnil Ústavní soud v jakousi třetí parlamentní komoru, má pravice také jasně navrch v Ústavním soudu. Při personálních změnách, které se očekávají v Ústavním soudu v nejbližší době, dojde k úplnému ovládnutí tohoto soudu pravicí, a to s výjimkou malé disentanční menšiny, která bude odporovat velmi konzervativnímu a účelovému výkladu práva a la Rychetský. Předseda Ústavního soudu dvakrát neváhal v posledních dvou letech zasáhnout do průběhu volební kampaně. Jednak tlakem na změnu volebního zákona před volbami do sněmovny v situaci, kdy již byl vyhlášen termín těchto voleb. A znovu před prezidentskou volbou, při níž veřejně doporučil nevolbu A. Babiše.

Připomínám tyto dva zásahy Rychetského do volebních kampaní. A pro úplnost ještě uvedu rozhodnutí Rychetského Ústavního soudu za září 2009, kdy ÚS de facto rozhodl o zrušení ústavního zákona, kterým byly vyhlášeny mimořádné volby do poslanecké sněmovny, a to necelý měsíc před termínem konání těchto voleb. To, že to bylo rozhodnutí protiústavní, je zřejmé. Posláním Ústavního soudu totiž není zasahovat do ústavních zákonů, které jsou přijaty oběma komorami parlamentu více než tří pětinovou většinou svých členů, tedy poslanců a senátorů.

Jediná instituce prvořadého celostátního významu, která dnes není pod kontrolou vládnoucí pravice, je Rada České národní banky a její guvernér. Rada i guvernér se chovají v zásadě tak, jak by se chovat podle Ústavy měli. Jsou nezávislí na vládní moci. Je ovšem potřeba vidět nepřetržité útoky na guvernéra, které jsou vedeny od exponentů vládní moci, jakým je např. M. Hampl, předseda poradního orgánu vlády NERV. Ten se nesmyslně dožaduje, podobně jako ekonomičtí poradci nově zvoleného prezidenta Pavla, dalšího navyšování úrokových sazeb. To vše v situaci, kdy už tak jsou české banky s nejméně 8% úrokovou měrou (odvozenou od 7 % základní sazby ČNB, stanovené loni

počátkem podzimu ještě Rusnokovým vedením ČNB) de facto neschopné poskytovat úvěry malým a středním českým podnikatelům. Samozřejmě, že firmy, které mají významnější část svých příjmů v eurech, si mohou půjčovat od bank v evropské měně, protože v evropské měně jsou schopny své úvěry také vrátet. A v Evropské měnové unii (EMU) byly úroky z úvěrů až dosud zhruba na třetině úrokové míry, než je ta, za kterou půjčují české banky.

Další navýšení úrokové míry ČNB by tedy nevedlo k zastavení inflace anebo k jejímu snížení, jak se mylně domnívá Hampl a další stoupenci tohoto manévru, ale vedlo by k prohloubení recese, která zasáhla české hospodářství v závěru minulého roku. Sice ne příliš silně, ale s ohledem na srovnávací základnu předchozího roku, která byla nízká, je to velmi nepříjemné.

Podstata celého problému inflace ovšem není vnitřní, ale především vnější. Je z větší části vnesená do ekonomiky velkým skokem cen komodit. Samozřejmě růstem cen ropy, zemního plynu, uhlí, tedy energetických komodit na prvním místě. Ale také růstem cen zemědělských produktů, pšenice, rýže, kukuřice ad. A také růstem cen průmyslových kovů. Tohle vše zasahuje českou ekonomiku velmi silně. A jediná možnost, jak tento neblahý vývoj v kratší době obrátit, je ukončení války na Ukrajině. Obávám se však, že i když dojde k poklesu cen řady komodit, tak předkrizová „láce“ už tady nikdy nebude. Proč? Prostě proto, že se státy Evropské unie vzdaly levných ruských surovin. Nízké ceny ruských surovin byly přitom základem prosperity zemí Evropské unie.

Tím, že došlo de facto k zastavení vývozu spotřebního zboží do Ruska, zlepšila se významným způsobem obchodní a platební bilance Ruska, ale do obchodní bilance České republiky v minulém roce se promítl především růst cen energetických surovin. Dvoutetmiliardový deficit zahraničněobchodní bilance státu za rok 2022, to tu už dlouhá léta nebylo. Znamená to v podstatě ztrátu téměř 4% HDP republiky. Takže jeden moment, který by mohl pomoci jak životní úrovni lidí, tak rentabilitě českých firem, je ukončení války na Ukrajině.

Klíčovou roli v českém průmyslu i ve vztahu k výdajům domácností hrají ceny elektrické energie. Dá se lapidárně říci, že v ČR vyrábíme levně elektřinu, abychom ji posléze za několikanásobek prodávali přes lipskou burzu sami sobě. Vláda za celý rok nebyla schopna učinit efektivní kroky k zestátnění ČEZu, vyplacením jeho minoritních akcionářů, což je proces, který by ve svých důsledcích znamenal možnost vlády určovat ceny elektrické energie vyráběné ČEZem na úrovni nákladů, jen s mírným ziskem. To by se pochopitelně pozitivně promítlo ve vývoji výdajů domácností i českých firem.

V tomto směru jsme v nenormální situaci, kdy vláda, která může mít v rukou významný nástroj k pozitivnímu ovlivňování české ekonomiky a životní úrovně širokých vrstev obyvatelstva, nic nedělá. Erudice této vlády v ekonomické oblasti se, bohužel, blíží nule.

Také ve vztahu k strukturálnímu schodku státního rozpočtu, který se dostal až někam k 250 mld. Kč, vláda není schopna udělat prakticky nic. Ještě jej svými rozhodnutími (např. zrušení EET) zvýšila. O zavedení progresivní daně společností i jednotlivců vláda snad ani neuvažuje. Tu a tam vláda vytáhne, podobně jako papoušek z klobouku los, nějaký nápad, jak kosmeticky snížit strukturální schodek. Jedním z těchto nápadů je zvýšení sazby daně z nemovitosti. Jiným je likvidace poměrně velkorysých příspěvků státu ke stavebnímu spoření občanů. Prostě vláda není schopna, přestože se premiér Fiala tváří jako ekonomickými úvahami velmi zaměstnaný muž, připravit koncepční materiál v rozpočtové oblasti, ze kterého by vyplynulo, jak se z dluhové pasti chce vláda vlastně vymotat. Zatím vláda spíše hýří nápady, jak zvýšit výdaje státu, např. ve vojenské oblasti. V této rozpočtové položce bych se vůbec nedivil, kdyby vláda po vzoru amerikanofilského křídla EU (země Pobaltí a Polsko) zvýšila dobrovolně svůj závazek na stanovení výše výdajů na zbrojení ze 2 na 3% HDP. V tomto roce máme výdaje v kapitole ministerstva obrany (MO) zhruba na úrovni 120 mld. Kč. Už v příštím roce by to mělo být někde přes 150 mld. Kč, což by znamenalo cca 2% HDP. Ale 3% HDP, to je ještě o nějakých 75 – 80 mld. Kč navíc.

Podle mého názoru by to chtělo spíš moratorium ve vojenských výdajích maximálně na současnou a nejlépe na loňskou úroveň výdajů MO (rozpočet MO roku 2022: 92 mld. Kč). Je zřejmé, že by ale takovéto uvažování neocenil zejména vojenskoprůmyslový komplex USA. Ale pokud se vláda vydá cestou navyšování zbrojních výdajů a současně se vydá cestou drastických rozpočtových škrťů ve výdajích v jiných oblastech, pro lidi citlivých, riskuje vytvoření velmi vážné situace, která může skončit občanskými nepokoji.

Pokud vláda nebude dělat nic a bude jen dále zvyšovat strukturální schodek státního rozpočtu svými rozmařilými rozpočtovými výdaji, přivede to stát do naprosté katastrofy. A tento faktor v kombinaci s pokračující válkou na Ukrajině „zaručí“ i v tomto roce dvoucifernou inflaci.

To, k čemu došlo v posledních dvou letech v české politice, by se dalo charakterizovat lapidárně slovy: “Všechnu moc neumětelům!”

[ZDROJ](#)